

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Zie, uw Koning komt

„Dit is geschied, opdat vervuld zou worden hetgeen gesproken is door de profeet, toen hij zeide: Zegt der dochter Sions: Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig en rijdend op een ezel, en op een veulen, het jong van een lastdier.”
Mattheüs 21 : 1-11

*Hij wilde zich verlagen
en daalde van zijn troon;
een ezel mag Hem dragen,
Hem sieren staf noch kroon.*

Met die woorden legt gezang 121 uit het Liedboek, een lied voor de adventstijd, verband tussen de intocht van Jezus in Jeruzalem vlak voor zijn sterven en zijn komst in onze wereld. Het is ongebruikelijk noch onmogelijk om dat verband te leggen. Is Hij, zo is de gedachte, die zich aandient in de schamele gestalte van de Koning op de ezel, niet dezelfde die zich als Kind in de kribbe liet leggen? Als de Machteloze, gekomen en herkenbaar voor kleinen, armen en verdrukten, gebeukten en gebukten? Het is de vraag of daarmee aan de geschiedenis van intocht en geboorte recht gedaan wordt.

De Koning komt

Bij de intocht in Jeruzalem valt op, dat het initiatief daartoe van Jezus zelf uitgaat. Het zijn niet de scharen die in een messiaans enthousiasme Jezus provoceren en Hem een messiasrol opdringen. Evenmin als bij zijn geboorte is Jezus slachtoffer van om-

DOOR W. JANSE LOOSDRECHT

standigheden. Hij bereid de intocht voor, Hij voltrekt hem ook. Niet de massa maakt Hem tot, maar Hij openbaart zich als de Messias, op een herkenbare manier. Daarop wijst het volgende.

a) Het loopt tegen Pasen: de wegen naar Jeruzalem wemelen van het voetvolk; naar de grote feesten gaat men te voet. Eén valt er in de massa op. Hij rijdt.
b) Hij rijdt *terwijl het tegen Pasen loopt*, het feest van herinnering aan de uittocht en het feest van de verwachting van de komende verlossing; de lucht is vol van gespannen messiaanse verwachtingen.

c) Hij rijdt *van de Olijfberg*, volgens Zacharia 14 : 4 de plaats waar Jahweh op zijn dag verschijnen zal, *naar de heilige koningsstad van David*.

d) *op een ezelsveulen*. Voor wie de Schriften kent maakt Jezus in deze laatste confrontatie met het volk er geen geheim van:

Hij is de Koning van Zacharia 9 : 9 (een centrale tekst in de messiasverwachting van Israël): *Juich, gij dochter van Jeruzalem! Zie, uw Koning komt tot u, hij is rechtvaardig en zegevierend, nederig, en rijdende op een ezel.*

e) Ook tegenover zijn discipelen onderstreept Jezus wie Hij is. In het dorp zullen zij het gewenste rijdier vinden. De onbereidheid van het ezelsveulen en het antwoord dat de discipelen moeten geven benadrukken het gezag van Jezus. „Indien iemand u iets erover mocht zeggen, zegt dan: de Here heeft ze nodig”. Niet: *onze* Heer, maar *de* Heer heeft ze nodig. Aan de Koning moet alles gehoorzaam zijn.

f) Geen wonder dat de Koning als zodanig wordt herkend. Door de discipelen die als bewijs van onderwerping met hun kleren het veulen van een zadel voorzien; door de scharen die de looper uitgooien, Hem als hun Koning binnenhalen met het Hosanna uit Psalm 118, het welkom dat iedere Jeruzalemganger geldt – maar ditmaal geldt het „de Zoon van David”. Hosanna. in de hoogste hemelen: zelfs de engelen moeten God loven voor de verlossing die nu komt. Jezus maakt zich als de Gezalfde bekend en door de scharen wordt Hij als zodanig herkend. En toch klinkt in diezelfde week nog het „Kruisigt Hem”.

Rijdend op een ezel

Jezus' rijdier is een ezel. Dat is geen teken van zijn vernedering, waarachter Hij zijn koningschap verbergt. Integendeel. Jezus komt als vredeskoning.

Hij kiest niet voor een intocht op paard en wagen, zoals Jehu. Als Jehu koning wordt en men zijn pad plaveit (2 Kon. 9 : 13, 16), bestijgt hij paard en wagen, reist af naar Jizreël en doodt er Joram, Ahazia en Izebel. Het bloed spat rond. Het paard is het krijgsgedier, symbool van zelfvertrouwen.

Als Salomo (= rijk aan vrede) koning wordt, houdt hij zijn intocht op... een ezel, het muil- dier van koning David (1 Kon. 1 : 38). Het rijdier van Jezus is geen bewijs van armoe of symbool van ootmoed, maar teken

Inhoud

- 378 Drs W. Janse,
Zie, uw Koning komt
- 378 Drs H. de Jong,
Om het Geestelijk bele-
ven van geloofsverschil-
len (2)
- 379 C. van Baardewijk,
Iets over oosterse gods-
diensten of een ladder
tegen de hemel
- 379 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 380 M. de Jonge,
Boekbespreking
- 381 Ds C. Bakker,
Ouderling en kerkelijke
tucht vandaag (2)
- 382 J. van de Wetering
Een doorn in het vlees

van vrede. Jezus is de vredes-
vorst van Zach. 9 die de volken
vrede zal verkondigen, *en zijn
heerschappij zal zich uitstrek-
ken van zee tot zee, en van de
Rivier tot de einden der aarde*,
vs. 10.

Werkelijke vrede zal er zijn als
de vijandschap tegenover God,
de zonde, overwonnen wordt.
Daarom is Jezus Koning via de
omweg van het kruis. Daarom
eindigt het evangelie niet met de
intocht in de tempel van Jeru-
zalem. Voor Jezus zijn er twee
brandpunten in die stad: de tem-
pel en de zaal van het pascha.
Straks herhaalt zich de intocht.
Straks komt Jezus weer van de
Olijfberg, stuurt Hij opnieuw
twee discipelen naar de stad, niet
voor een ezel maar voor een zaal,
en weer klinkt met gezag: „de
Meester zegt...”, maar nu
gaat ook Judas, om Hem over te
leveren aan de overpriesters. Dat
is de tweede intocht, om de basis
voor de vrede te gaan leggen.
Zei de engel niet tegen Jozef:
Want Hij is het, die zijn volk zal
redden *van hun zonden?*

ADRES REDAKTIE:

Met ingang van 1 december is het nieuwe adres van de redactie:

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15 – 8446 LC Heerenveen,
tel. 05130-20476.

Berichten voor de rubriek „Kerknieuws” en „Nieuws uit
breder kring” te zenden naar:

de heer M. J. F. v. d. Wal,
Brugakker 60-17 – 3704 RA Zeist.

Zachtmoedig en zegevierend

En dat wil het nu zeggen als Zacharia de Messias zachtmoedig noemt. Jezus is niet zachtmoedig: bepaald niet zachtzinnig veegt Hij straks de tempel schoon, vs 12. Jezus is ook niet de schuchtere, die onopvallend per ezeltje zijn intocht houdt. Jezus is ook niet degene die afziet van geweld, zodat pacifisten zich op Hem beroepen kunnen, als op de zachtmoedige die met blote handen op zijn dood afrijdt. Zijn zachtmoedigheid heeft te maken met die tweede intocht in Jeruzalem, omdat de Zoon des mensen niet gekomen is om zich te laten dienen, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen, 20:28.

In Jezus' advent blijkt dat de éne oudtestamentische belofte in tweeën wordt vervuld. De basis is gelegd. De totale vervulling wordt door de tweede advent gebracht. Mattheüs ziet in de intocht in Jeruzalem slechts de helft van Zacharia's belofte vervuld. Jezus is gekomen, zachtmoedig, rijdend op een ezel. Maar Hij komt weer en dan zegevierend en rechtvaardig, dan zal zijn heerschappij van zee tot zee zijn. Veelzeggend is het, dat zijn tweede advent geschiedt te paard: „En ik zag de hemel geopend en zie, een wit paard; en Hij, die daarop zat... velt vonnis en voert oorlog... zijn ogen een vuurvlam, op zijn hoofd vele kronen... Hij treedt de persbak van de wijn der gramschap van de toorn Gods” (Openb. 19:11-16; 6:2). Dan komt dezelfde Jezus. In Hem proeven we Gods genade als we beseffen te mogen leven in het uitspel van de totale vervulling van de oudtestamentische belofte. Hij die terugkomt in macht en heerlijkheid, hield zijn eerste advent in zachtmoedigheid, omdat Hij tot zondaars komt, wiens hart Hij winnen wil voordat Hij met zijn oordeel komt. Zo kwam Jezus, zo komt Hij in de verkondiging van het Woord: Hij dringt zich niet op, men kan Hem afwijzen zoals Jeruzalem het deed. Hij eist niet, maar vraagt om als Koning erkend te worden, niet omdat Hij Koning wordt, maar omdat Hij het is. Want Hij komt terug, zachtmoedig en vol vrede voor hen die zich gewonnen gaven, zegevierend over hen die zijn vrede niet wilden.

Om het Geestelijk beleven van geloofsverschillen (2)

De Bijbel open: laat ik dat nu op een kernachtig punt doen, de geboortegeschiedenis van onze Zaligmaker. Wij weten namelijk allemaal dat de Rooms-Katholieken Maria vereren op een wijze die de schriftuurlijke grens te buiten gaat. Ik weet wel dat dat vandaag de dag in het verlichte Katholieke Nederland niet al te hoog loopt. Ten onzent is immers de Maria-verering van allerlei folkloristische overwoekeringen gezuiverd en een bovenrijnse Katholiek geneert zich voor bedevaartplaatsen als Lourdes en Fatima. Zeker.

En toch. Wat gebleven is en door de moderne beeldenstorm heen standgehouden heeft, is dit: in Maria houdt het menselijk aandeel in onze verlossing geëerd en gevierd. Toen Maria, bij de geboorte-aankondiging door de engel Gabriël, zei: „mij geschiede naar uw woord” (Luk. 1:38), toen gaf zij haar 'fiat' (= het geschiede) aan het grote werk van de verlossing. Zij werkte mee. En zoals Maria voor haar rol in het heil haar 'fiat' moest geven, zo moet, op kleine schaal, maar toch even noodzakelijk, iedere gelovige zijn toestemming geven voor het werk van de Heilige Geest aan hem. Ook hij moet meewerken. Dat 'mij geschiede' van moeder Maria herhaalt zich dus in de geschiedenis sindsdien duizend-, tienduizend-, honderdduizend-, miljoenen-, miljardenvoudig. De verering van Maria is op deze manier een omhoog heffen van, een nadruk leggen op de menselijke faktor in het heil. Maria is medemiddelares, medeverlosseres, en in navolging van haar zijn wij dat ook.

Een verhumanisering van ons geloof, dát proeven wij hierin. Een eigenaardige aksent-verlegging, die geen recht doet aan het bijbelse getuigenis. Wie immers bijbels reageert op de geboorte-aankondiging van de Here Christus, die zegt met gezang 87 van het Liedboek der Kerken: „Wij willen God de ere geven en maken zijn genade groot...”. Want wie voelt zich niet klein onder de genade die hier geschiedt? Laat ik een poging doen u het vreemde aksent dat Rome legt te laten voelen. Stel u voor: de koningin komt in onze stad. Haar auto houdt stil voor het koninklijk paleis op de Dam, het portier wordt geopend, hare majesteit stapt uit en gaat naar binnen, toegejuicht door de menigte. Stel u nu verder voor dat de palfenier, die het autoportier voor hare majesteit opengehouden heeft, 's avonds thuiskomend tegen zijn vrouw zegt: als ik 't portier niet

DOOR
H. DE JONG
AMSTERDAM

geopend had, dan was 't koninklijk bezoek vandaag niet doorgegaan – legt dan zo'n man niet een aksent dat nergens op slaat? Goed, hij opende, maar 't was toch de majesteit van hare majesteit die op die dag alle deuren deed opengaan? De man met zijn verhaal trekt de dingen scheef. Zo doet ook de katholieke leer omtrent Maria. Zij vermenselijkt, wat in wezen goddelijk is.

Ik kan het niet laten bij deze gelegenheid, omdat ik immers ook het antipapisme met 't antisemitisme vergeleek, een gelijksoortige kritiek op 't joodse geloof naar voren te brengen. Ik doe dat aan de hand van de geschiedenis van Genesis 22, Abrahams offer.

Weet u hoe in het jodendom deze geschiedenis heet? 'De binding van Isaäk'. Ook daarin merken we die eigenaardige aksent-verlegging op. De nadruk komt in de joodse uitleg zeer sterk te liggen op Isaäks bereidwilligheid om zich te laten offeren. En daarin staat Isaäk model voor heel het offerende Israël van later tijd. Al offerende toont dat Israël zijn bereidwilligheid om zich net als Isaäk aan de Here te geven. Heel Israëls offerdienst veraanschouwelijkt die bereidstelling van het volk. Terwijl in Genesis 22:8 staat dat de Here zichzelf een lam ten offer zal voorzien. Van Hém is het dat Israël offert. Het offer is eigenlijk zijn werk. Daarmee stemt ook overeen dat woord uit Lev. 17:11: „Ik heb jullie het bloed op het altaar gegeven om over je zielen verzoening te doen”. Het offer en de verzoening, – het zijn goddelijke zaken, ze komen niet voort uit onze menselijke bereidwilligheid. Hier wordt opnieuw ver-

menselijkt wat in feite goddelijk is.

Het 'fiat van Maria' bij de roomsen en de 'binding van Isaäk' bij de Joden, zij stemmen werkelijk overeen. In beide gevallen moeten wij spreken van een verhumanisering van ons geloof op het meest aangelegen punt ervan: Wörden wij verlost, of verlossen wij onszelf? Wörden wij verzoend of verzoenen wij onszelf met God? In beide gevallen ontarda de religie tot een bastion van menselijke trots.

Wat stellen wij hier nu tegenover? Wat anders dan de theologie van het kruis? Wat anders dan de erkenning van onze armoede en veroordelenswaardigheid? Wat anders dan ons onvermogen om ook maar één zucht aan onze zaligheid toe te doen, aan onze verlossing bij te dragen? David's en Luther's psalm: „Uit de diepte roep ik tot U...” (Ps. 130), die stellen wij er tegenover. Uit onze diepte roepen wij en roemen wij in Gods genade alleen. „Wij willen God de ere geven en maken zijn genade groot”. Gods genade is echt Gods genade. Daar kunnen wij niet radicaal genoeg van denken.

Daarom: Alleen als verwondering en ootmoedige dankbaarheid kan ons geloof standhouden tegenover de humaniserende tendenzen van het katholieke (en joodse) geloof. Zo ook ontkomen wij aan het antipapisme (en aan het antisemitisme). Wij onderkennen die beide dan als ont-aardingen van wat in werkelijkheid diep-geestelijke verschillen zijn.

Toch blijft ook dan nog het antipapisme een gevaar, (zoals ook het antisemitisme). Daarom moeten wij onszelf voortdurend oefenen in het menselijk respect voor onze geloofstegenstanders. Wat ook niet moeilijk is, want wat is er in de R.K.-kerk veel wijsheid! Veel mensenkennis! Veel rijke traditie! En denk ook eens aan de gastvrijheid van onze zuiderburen. Van het jodendom vallen trouwens dergelijke dingen te zeggen. Wat een grote begaafdheden! En, behalve dat we ons oefenen in het menselijk respect, nemen we ons ook voor, voor 't eerst of bij vernieuwing, de voorbede te doen. Niet uit de hoogte. Integendeel, de an-

deren uitnemender achtend dan onszelf. Toch voorbede, opdat ook zij de onversneden smaak van de goddelijke genade in Christus mogen proeven en de onverschaalde wijn van het evangelie mogen drinken. Dat gebed kan niet zonder de christelijke hoop. God kan veranderen wat voor ons onveranderbaar schijnt. „Want de genadegaven en de roeping Gods zijn onberouwelijk” (Rom. 11: 29).

U weet denk ik dat deze aanhaling een bijbelwoord is en dat dit woord stamt uit de overbekende hoofdstukken 9-11 van de brief aan de Romeinen waar Paulus over Israël schrijft. En dit zegt hij in zijn konklusie: „de genadegaven en de roeping Gods zijn onberouwelijk”, dat wil zeggen: er blijft voor Israël een open deur.

Maar dat geldt niet alleen voor Israël. Dat gaat ook voor Rome op. U moet die bekende hoofdstukken uit de Brief aan de Romeinen ook eens lezen met Rome voor ogen!

Dat mag toch? Waarom zouden de vijftien eeuwen vóór Christus (de kerk onder de naam Israël) voor God belangrijker zijn dan de vijftien eeuwen na Christus (de kerk onder de rook van Rome)? Voor beide, Israël en Rome, geldt daarom Gods onuitputtelijk geduld en voor beide zijn Gods genadegaven en roeping onberouwelijk.

—☆—

Wel, dit zijn belangrijke gezichtspunten voor onze houding naar hen toe die tegenover ons staan. Maar wat nog belangrijker is: leven wij zelf op het niveau van Luther's ontdekking? Zijn wij zelf klein onder Gods genade? Zijn wij zelf dat persoonlijk, bijvoorbeeld als wij straks voor 't slapen gaan tot de Here komen?

Als wij niet heel diep van binnen de ontdekking van 31 oktober vieren: Gods genade voor zondige mensen, dan zullen wij vroeg of laat antipapist of antisemit worden, dan zullen wij het verschil met andersdenkenden niet geestelijk kunnen beleven. Want wie gegrepen is door wat Luther weer mocht zien, die zegt: wat onderscheidt ons? En wat hebben wij dat wij niet eerst hebben ontvangen? (1 Kor. 4: 7).

Antipapisme laten we over aan liberalen en socialisten. En antisemitisme aan afvallige christenen, die het slachtoffer zijn geworden van een vervangende, funeste ideologie.

Maar het een of het ander – 't mag ons niet ontsieren. Doet het dat wel, dan tonen wij van 31 oktober niets begrepen te hebben.” Tot zover de toespraak.

lets over oosterse godsdiensten of een ladder tegen de hemel

„East is east and west is west and never the twain shall meet” heeft iemand gezegd. Oost en west – twee aparte werelden, bewoond door twee soorten mensen. Verschillend van elkaar in huidskleur, cultuur en in godsdienst en levensbeschouwing. Zo verschillend dat van een werkelijk contact, een echte ontmoeting moeilijk sprake kon zijn. Maar de wereld is klein geworden en anders. Oost en west mogen veel van hun eigenheden behouden hebben, toch zijn die twee werelden naar elkaar toegeschoven. Zeker wanneer het gaat om de niet-materiële dingen is het oosten naar het westen gekomen.

Voorbeelden?

In de grote steden van de westelijke wereld zie je bijna kaalhoofdige jonge mannen in geelbruine monnikendracht en meisjes in lange gewaden. Ze dansen, zingen, musiceren en „chanten”. Onophoudelijk nemen ze de naam van de god Krishna op de lippen.

Je kunt zomaar benaderd worden door jonge mensen die je vriendelijk uitnodigen met hen mee te gaan. In hun grote familiegemeenschap is een geest van vrijheid, van vrede en van liefde. „Kom mee, bij ons vind je rust en geborgenheid”.

DOOR C. VAN BAARDEWIJK WEZEP

Op veel plaatsen tref je tempels aan en meditatiecentra, communes en leefgemeenschappen. Mensen vieren er hun cultus, bezinnen zich, studeren en mediteren. Ze worden er toegerust, drinken woorden van wijze goeroes in. Ze worden uitgezonden om van hun nieuw geluk, hun nieuw inzicht te getuigen en aanhang te winnen. Opdrachten

Redactie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Mulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen,
tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist,
tel. 03404-61525

van de leiding voeren ze blindelings uit.

In boekwinkels vind je talloos veel boeken en tijdschriften vol oosterse wijsheid, vermengd met allerlei westers gedachtengoed. In kranten en weekbladen presenteren bewegingen zich, roepen ze op je persoonlijkheid te ontwikkelen, prijzen methoden aan om tot groter en hoger bewustzijn te komen.

Van de overvloedige regen van de oosterse renaissance dalen vele druppels op het westen neer. Het oosten heeft wat uit te delen en doet dat met milde hand.

Stille nacht

Vorige week had ik het over „'t Was nacht in Beth'-lems dreven”, maar ik heb toen de dichter niet genoemd. Misschien heeft iemand n.a.v. het tweede regeltje (een schone, stille nacht) verwantschap vermoed tussen dat lied en het bekende „Stille nacht” en inderdaad. De dichter van „'t Was nacht” is Joh.

IJserinkhuysen en hij is ook de man die „Stille nacht” vertaald heeft, of liever: vrij bewerkt in het Nederlands. Dat „Stille nacht” in het Liedboek voor de Kerken opgenomen is, heeft de woede opgewekt van dr A. C. den Besten, één van de dichters van de nieuwe psalmberijming en medewerker aan het Liedboek. Hij schrijft: „De melodie (van Stille nacht) is karakterloos en larmoyant (huilerig, sentimenteel) en dat is de reden waarom het in Engelse, Skandinavische en Duitse kerkelijke liederbundels niet opgenomen is. Het komt alleen in het Nederlandse Liedboek voor. Waarom ik persoonlijk daar zo verdrietig om ben? Een lied als dit kan en mag toch eigenlijk niet gezongen worden in de kerk. Niet vanwege zijn esthetische defecten, al zijn die op

Pastorale notities

DOOR A. H. ALGRA MAASSLUIS

zichzelf al erg genoeg. Maar vanuit het hart van de zaak. Wanneer zal Kerst toch eindelijk eens ophouden te zijn dat vertederende feest van het „Kindje-wiegen”? Heimelijk is het Kind van Bethlehem ons tot een symbool geworden van het nieuwe licht, het nieuwe jaar, de nieuwe levenskansen en daarom hebben we er belang bij dat het kind een kind blijft en dat het elk jaar wéér komt en ieder jaar opnieuw voor ons, of nog liever in ons, geboren wordt”. Tot zover Den Besten. We hebben na de vrijmaking heel wat discussie gehad over de feestdagen. Breda schafte ze af, zoals indertijd Calvijn ook deed. Dat ging velen te ver, maar er groeide een zekere mate van overeenstemming: men was het er over eens, dat we het met die feestdagen niet overdrijven moesten. Dus geen

kerstnachtdiensten. Toch bleven de meeste mensen verknocht aan de feestelijkheden in oude stijl.

In de gemeente die ik diende, bleven enkele gezinnen thuis tijdens de Kerstdienst. Uit principe. Ik meende, dat ik niet moest weigeren om te preken, maar ik wilde van dat zoetelijke af en ook niet elk jaar over Lukas 2 preken. Ik nam als tekst „Rijken heeft Hij ledig weggezonden”. Dat is echte stof voor Kerst, zeg nu zelf. Lofzang van Maria. En dié kant zit er óók aan het kerstverhaal.

Sommige broeders waren na de dienst bozer op mij, dan op degenen die niet naar de kerk gekomen waren. Ik had niet de gevoelige snaren gestreken. Eén van de prominenten in de gemeente zei naderhand tegen me, dat hij de kerstvrede en de kerstvreugde pas na de dienst gevonden had door enkele meditatie van Schilder te lezen. Ik denk dat we maar een beetje tegen de bierkaai moeten blijven vechten, anders zwelgen we straks van de romantiek en allerlei godsdiensterigheid. We gaan toch geen Kind aanbidden? We verwachten de Vorst van de vrede, de sterke God, de Zoon met de heerschappij. Jes. 9: 5.

Ondanks zijn eigen immense problematiek meent het oosten het westen iets te moeten zeggen. Hoe komt het daarbij?

Ik denk dat het oosten met verbazing naar het westen is gaan kijken.

Was dat voorheen niet in grote mate doelbewust en zelfgenoegzaam?

En kijk nu eens! In de ogen van het oosten moet de westerse mens iets hebben van een verwend kind dat door de ouders alleen is achtergelaten in een overvolle speelkamer. Dat kind is rijk maar ongelukkig en bang, vooral bang. Angstig vraagt het zich af wat hem in dat grote, verlaten huis boven het hoofd hangt.

Het oosten ziet de onrust van het westen. De doelloosheid ook en de verveling en ontworteling, de anarchie en het terrorisme, de moordzucht, de stroom van religiositeit, de demonie. Het ziet een type mens dat de ogen bedekt voor de werkelijkheid en zich verdooft met vermaak en lawaai, met drank en drugs. Een type mens dat de voortgang van z'n geschiedenis bedreigt door de aanslag op jong leven, dat enerzijds overloos experimenteert en perfectioneert en anderzijds verspilt en afbreekt. Het oosten zegt: jullie universiteiten kweken hoofdzakelijk geleerden maar geen wijzen. Jullie betreden wel de maan maar jullie geest en ziel zijn onbetreden terrein, jullie verwaarlozen en veronachtzamen je eigen ik. Jullie staan vreemd tegenover jezelf. Natuurlijk is dit maar één kant van het beeld dat het westen oplevert, helaas wel de meest aandachttrekkende.

Het oosten is naar het westen

gekomen. „Wij kennen een weg om tot rust te komen”, zegt het, „tot vrede en tot bevrijding en tot verlichting. Hier is je leider die je bij de hand neemt, hier is je god!”. Allerlei stromingen, velerlei bewegingen (in Nederland opereren er niet minder dan honderd (!) op basis van oosterse religiositeit), teveel om op te noemen, met nobele en met minder onbaatzuchtige neigingen, bieden ze zich aan. Mag ik u er een paar noemen en pogen te karakteriseren?

Voor een goed begrip geef ik graag eerst enkele typische noties van oosters geloven en denken.

Er is sprake van een **cyclische tijdsopvatting**. Het christelijk geloof echter kent een begin van de menselijke geschiedenis, een voortgang en een eind – een doel.

De mens is een deeltje van een grote, kosmische „ziel”. Maar de bijbel leert de verscheidenheid van het geschapene. God, de Schepper is in de hemel, het schepsel is op de aarde.

Er is geen openbaring in menselijke taal. God kan alleen ervaren worden. De oosterling wil in Gods wezen binnendringen. Dit alles is vreemd aan de Heilige Schrift. Die maakt ons God bekend, die spreekt over een Vader, zeer nabij, tegelijk van ons gescheiden door Zijn heiligheid. **De oosterling ervaart de werkelijkheid als maya-illusie**. De christen daarentegen als geschapen en concreet.

Dan nu enkele secten en groepen.

Transcendente meditatie

TM is niet de benaming van een oosterse beweging of stroming

in eigenlijke zin. Wel heeft bestaan en opkomst ervan alles te maken met oosters religieus denken. Transcendente komt van transcenderen en dat is uitstijgen boven de waarneembare werkelijkheid. Jezelf bewustworden, pogen het goddelijke, Godzelf, te bereiken. Mediteren is inkeren tot jezelf, losraken van allerlei belemmeringen, het bereiken van de bron van je gedachten. De stichter is Maharishi Mahesh (= de grote ziener) Yogi uit India. Aangeduid met His Holiness. In ieder mens is, wordt gezegd, aanwezig een constante bron van intelligentie, energie en geluk. Maar die bron is gesloten of geblokkeerd in de moderne samenleving. Welnu, TM dat geen religie heet te zijn maar een wetenschappelijke methode, heft die blokkering op. Kan van een verkrampd en ongelukkig wezen een vrij en blij mens maken. Wie regelmatig mediteert, volgens de methode van TM, vindt harmonie en stabiliteit, verwerft inzicht, neemt afstand van wat z'n groei belemmert, ziet spanningen die hem geestelijk en lichamelijk vermoeien en slopen verdwijnen, wordt energiever en creatiever. Hij stijgt uit boven het ik en gaat op in een Kosmisch Bewustzijn. Al zou maar één procent van de wereldbevolking TM „doen”, dan zou dat de belofte inhouden van een volkomen, nieuwe wereld. Zegt TM. Nog in deze generatie kan de kwaliteit van het leven verbeterd worden en oeroude problemen opgelost. Er zijn al zeker een miljoen TM-beoefenaars. Universiteit, bedrijfsleven en leger toonden grote belangstelling.

Wie begint, krijgt een mantra, een bepaald woord of (goden)naam. Het steeds maar uitspreken van die mantra bewerkt een bereiken van het diepste ik, van het goddelijke ook. TM belooft een nieuw leven, een verlost leven, maar buiten de Verlosser om. „Verlos jezelf”!, zegt het. En zo maakt TM van mensen „zelfverlossers”, altijd bezig met zichzelf, onverschillig voor de ander en voor dé Andere. Juist meldt de krant dat in Lelystad 330 woningen worden gebouwd speciaal bestemd voor mensen die TM beoefenen!

Hare Krishna

Hare Krishna – Hare Krishna – Krishna Krishna – Hare Hare – Hara Rama – Hara Rama – Rama Rama – Hare Hare, zingen ze al dansend en musicerend. Het oosten in onze steden en straten. Godennamen – Krishna en Rama – in onze steden en straten. In totale overgave en diepe vervoering moet men loskomen van zichzelf, van z'n beperkingen en tot Krishna-be-

wustzijn komen. Verbonden raken met de god die op een verborgen wijze in alles woont, ook in het menselijk hart.

Dat is wedergeboorte: tot Krishna bewustzijn komen, met hem verenigd worden, versmelten met hem. Dan word je verlost, bevrijd van de gebondenheid aan de eeuwige kringloop.

In het HK-gebeuren is een tempel vol wierookgeur en suggestieve muziek. Er is een altaar van de godheid, het kent extase, aanbidding en dus eenwording met de godheid. HK is een stroming, ontstaan binnen het Hindoeïsme, de officiële naam is Internationale Gemeenschap voor Krishna Bewustzijn en de stichter Zijne Goddelijke Begeleidde Bhaktivedanta Swami Prabhupada. De leer is gebaseerd op de Bhagavad-gita, de reeks oude heilige boeken van het hindoeïsme.

Unfied family (ook wel Verenigingskerk of Moonsecte)

Een geruchtmakende beweging met zo'n twee miljoen volgelingen. Doel: de hele wereld moet één grote liefdevolle familie worden. Ook hier is een zeer gezaghebbende messiasfiguur, de Koreaan Sun Myung Moon. Jezus, zegt Moon, was een mislukking die faalde. Hij, Moon, moet Diens werk voortzetten tot verlossing van de wereld. De schrift moet getoetst worden aan Moons boek „De goddelijke beginselen”. Een warig geheel dat boek, vol filosofische en chriselijke gedachten, vermengd met noties uit andere godsdiensten. Moon ontkent wat de Schrift zegt over de betekenis van de zondeval, dat God Zich openbaart als Vader, Zoon en Geest verwerpt hij. Hij, Moon, is de heer van de wederkomst die in Korea zal komen. Vele, vele jongeren, hunkerend naar een betere samenleving en een hoopvolle toekomst kozen voor de Moon-secte. Ze zijn misleid, uitgebuit, geestelijk ingekapseld, gehersenspoeld op nietsontziende wijze. De „barmhartigheden” van de goddeloze zijn wreed.

En tenslotte de Bhagwan-beweging

Bhagwan (= gezegende) werd geboren in 1931 in India. Zijn gedachtenstelsel is ontleend aan tal van godsdiensten en filosofieën (hindoeïsme, soefisme, zenboeddhisme, christendom, humanistische filosofie, occultisme en nog veel meer). Christen en niet-christen in het westen staan in het spervuur van Bhagwans kritiek. De mens in het westen is ziek, verslingerd aan het materiële, verkrampd, ang-

Boekbespreking

Hans Werkman,

De tovenaars van Pompifani.

Uitgave van J. N. Voorhoeve, Den Haag, 82 blz., f 9,90.

Dank u wel, meneer Werkman, voor dit boek. Fijn, dat U een vervolg schreef op „Sikandi en de Zoeloehes”.

In dit nieuwe boek worden we weer meegenomen naar het zendingsveld in Zoeloeland en we zien de conflicten met het heidendom groeien, naarmate het evangelie ingang vindt. In het dorp Pompifani is de tovenaars Sishi de centrale figuur. Hij tracht op allerlei manieren zijn dorpsgenoten af te houden van het evangelie. Want, zo zegt hij, wat kan jullie niet allemaal gebeuren als de vooroudergeesten boos worden! En de volgelingen van die Jesoes keren zich van de voorouders af. Denk er om dat ongelukken je dan treffen, ziekten, een hele dorpsgemeenschap komt in gevaar.

Werkman beschrijft op wat voor manier die tovenaars - instrument van de Boze - zijn macht probeert te doen gelden: bij een begravenis, bij een dansfeest, op geheimzinnige manier en achter de schermen wroetend. Hij deinst er zelfs niet voor terug te pogen de kliniek van de zendingspost op Groenhoeck in brand te steken, wat hem niet gelukt.

Je proeft in dit hele boek iets van de moeite van onze Zoeloebroeders en -zusters. Wat het voor hen is „strijdt om in te gaan”. Dat je dan contacten met burens en familieleden kunt verliezen en alleen komt te staan. Maar ook hoe de krachten van de Geest openbaar komen.

Ik zal de inhoud van dit mooie boek niet verder weergeven. Koop en lees het, óók omdat het vertelt van wat er op het zendingsterrein van onze eigen kerkgemeenschap voorvalt. Het is een heel geschikt cadeau voor een verjaardag, van een van uw (klein)kinderen bijv. Of om uit te reiken bij een kerstfeestviering.

M. de Jonge, Voorburg

stig, belast met schuldgevoelens, bewerkt de ondergang van zichzelf en de wereld. Die mens moet veranderen, loskomen van zichzelf, totaal mens, vreugdevolle mens worden. Bhagwan is de weg daartoe. Maar dat betekent dat je de onbeperkte vrijheid moet aanvaarden, dat betekent loslaten van normen, dat betekent dat je trekken gaat vertonen van de nieuwe mens. In die mens herkennen we „de mens der wetteloosheid” van 2 Thess. 2. Bhagwan beschouwt zichzelf als goddelijk. Hij vindt lijden verachtelijk en lacht om Christus Die Zichzelf gaf; hij stelt dat bidden niets helpt: „er is niemand die naar je luistert”. Bhagwan heeft een buitengewone macht over mensen en wordt mateloos en afgodisch vereerd. „Hij is iemand die tijd en ruimte te boven gaat”, zei een volgelinge.

—☆—

Dit waren dan – veel te kort – enkele bewegingen, geworteld in oosters denken en geloven. Bewegingen en stromingen die in hun diagnose gelijk hebben: in het algemeen gesproken is de westerse mens vastgelopen maar die in hun therapie falen. Wie door God de ogen geopend zijn, wie de rust van de geborgenheid in Christus kent, ontdekt de werkelijke kwaal. Velen zijn schapen zonder herder. Een dier kent zijn eigenaar, veel mensen weten niet meer bij Wie ze horen. Verdoold en ongelukkig dwalen ze rond. Luisteren gretig naar dwaalleraars waartegen de Schrift ons zo duidelijk heeft gewaarschuwd, willen zichzelf verlossen, zetten een ladder tegen de hemel maar worden diep teleurgesteld. Want de leiders en goeroes en messiasen van vandaag zijn misleiders, belust op invloed en macht – ook economische macht –. Ze bouwen een imperium op, verrijken zich, verheffen zich boven hun volgelingen. Ze kweken angst en afhankelijkheid, handelen meedogenloos in zielen van mensen, willen vereerd en gediend worden, verachten het offer van Christus, zeggen „verlos jezelf maar”.

Beter dan bij de goeroes is het te schuilen bij de Here Jezus Die kwam om te dienen, die echte vrijheid geeft en eeuwig leven. Beter is om onze God te zoeken die van eeuwigheid een toevlucht en sterkte is. O, dat velen Hem nog vonden die alleen de weg, de waarheid en het leven is, die ieder uitnodigt die vermoeid en belast is en rust belooft en geeft.

Ouderling en kerkelijke tucht vandaag (2)

Lezing gehouden op de ouderlingenconferentie van 28 september 1985 in Wezep.

2. De wereld waarin we leven

Saecularisatie

We hebben als ambtsdragers onze dienst te verrichten en dus ook tucht te oefenen in deze tijd. Wanneer we de tijd waarin we leven willen typeren dan moet de term „saecularisatie” vallen. Volgens het woordenboek is saecularisatie: iets, b.v. geestelijke goederen wereldlijk maken, verwereldlijken.

Wonderlijk genoeg is het evangelie de instantie die de stoot gegeven heeft tot onttrenen van machten, afgoden in het verleden die de mensen in hun greep hadden. Allerlei taboes van bijgeloof en wangeloof werden door de komst van het evangelie doorbroken en overwonnen. Thans, kun je zeggen, is een beweging aan de gang waarbij de mensen op soortgelijke wijze afscheid nemen van de waarden en de inhoud van het christelijk geloof.

Post-christelijk

We bevinden ons, zo wordt wel beweerd, in een post-christelijke, een na-christelijke tijd. De mens van vandaag heeft in vele opzichten met God afgerekend. Hoewel het geraamte van wat het christelijk geloof bracht nog voor een deel overeind staat. Het geloof in het evangelie heeft geleerd niet bang te zijn voor machten die ons leven bedreigen. Thans is het zover gekomen dat de mens, die zich van God heeft losgemaakt, ook niet meer bang is voor God.

Individualisatie

Sinds de renaissance is een beweging op gang gekomen waarbij de mens niet meer verschrikt wordt door bliksems noch door gemompel over goden of des hemels grommende wrok, maar alleen nog vertrouwt op eigen scheppende autonomie (Theun de Vries, Kettters, pag. 499). De saecularisatie heeft geleid tot individualisatie, zoals het heet. We zijn terecht gekomen in het „ik-tijdperk”: Ik denk, ik wil... met leuzen als zelfbewustheid, zelfontplooiing, desnoods ten koste van de ander. De Duitse ethicus prof. Helmut Thielicke heeft eens in een artikel in het geïllustreerde tijdschrift Stern opgemerkt: „Deze naar binnen gekeerde concentratie op zelfverwerkelijkking en het zichzelf-gelukkig-makende-van-het-ego houd ik voor het eigenlijke grondeuvel” (overgenomen in Credo, 9e jaargang, nr. 4, pag. 34, mei 1982). Dat

DOOR C. BAKKER ENSCHDEDE

is dus de diepste wortel van het kwaad van onze moderne samenleving volgens deze geleerde.

Statistiek

Hoe onrustbarend de saecularisatie in vergelijking met vroeger is geworden toont ons de statistiek. Waren er in 1850 2% buitenkerkelijken, men vreest dat het in 2000 65% van de bevolking zal omvatten. Momenteel zijn er 200 verschillende actieve godsdienstige gezindten in Nederland (waaronder aanhangers van de Islam: 260.900 in 1981). Sinds 1966 is tot 1981 het percentage van wie Gods bestaan ontkent, verdubbeld. Van elke 100 mensen zijn 57 kerkelijk waarvan 16% ongelovig en 41% gelovig, terwijl 9 van de 41 onkerkelijken zegt ook gelovig te zijn. (Gelovig moeten we hier nemen in de zin van: denken dat „er wat bestaat, dat er een god is”. Gegevens ontleend aan Handboek Pastoraat I.) Wat begint op te vallen vandaag is dat de saecularisatie algemeen aan het worden is. En vanzelfsprekend. 't Is de meest gewone zaak van de wereld als iemand je zegt „nergens meer aan te doen”. En wie dat zegt voelt zich daar happy bij, het verontrust hem/haar niet. De leegte van het bestaan zonder God kan immers worden opgevuld met heel veel vooral materiële zaken, die het leven veraangenamen.

Atheïstisch levensklimaat

We bevinden ons in een atheïstisch levensklimaat. Misschien hebben we te maken met een voorloper van de grote afval die aan de komst van de mens der zonde voorafgaat, zoals Paulus ons in 1 Thess. 2 meedeelt. De mensen vandaag gaan meer en meer het beeld vertonen van 2

Tim. 3:1-5: In de laatste dagen zullen zware tijden komen. Niet omdat er milieurampen of iets dergelijks plaats vinden, maar: de mensen zullen zelfzuchtig zijn, geldgierig, pochers, vermetel, kwaadsprekers, aan hun ouders ongehoorzaam, ondankebaar, onheilig, liefdeloos, trouweloos, lasteraars, onmatig, onhandelbaar, afkerig van het goede, verraderlijk, roekeloos, opgeblazen, met meer liefde voor genot dan voor God....

Deze negatief ingestelde mens – negatief tegenover God – verbeeldt zich ondertussen erg veel, denkt mondig te zijn, vrij, niet gebonden door wetten van boven of waarden van beneden.

Demonische invloed

Hierachter werken demonen. Op de vraag van de slaven in de gelijkenis van het onkruid tussen de tarwe (Matth. 13:24 e.v.): Hoe komt de (Gods) akker zo vol onkruid, antwoordt de Heer: Een vijandig mens (de duivel) heeft dat gedaan.

Wanneer een akker vol onkruid zit dan heeft dat onwillekeurig gevolgen ook voor de goede planten: die kunnen daaronder lijden, ze blijven klein, schraal, zijn minder florissant. De algemeenheid en vanzelfsprekendheid van de saecularisatie dreigt de christenheid te vergiften. Vele christenen, met name jongeren, weten vaak niet dat wat ze doen verkeerd is. En vele ouderen voelen zich min of meer verlamd tegenover het andere, vreemde, „nieuwe”, dikwijls brutale dat zich aan hen voor doet.

(wordt vervolgd)

Een doorn in het vlees

„Een doorn in het vlees” en „een doorn in het oog” zijn bekende uitdrukkingen.

De eerste duidt op een voortdurende kwelling, de tweede op een aanleiding tot ergernis.

We zullen hierna onze aandacht richten op de eerste uitdrukking. Paulus had een doorn in het vlees (2 Cor. 12 : 7).

Wie heeft niet eens of zelfs meerdere malen iets doms gedaan? 't Hoeft beslist niet onherstelbaar te zijn geweest, maar toch komt het zo nu en dan in onze gedachten terug. Helemaal kwijt raken kunnen we het niet. Het leven van alledag verdringt die zaken echter weer naar de achtergrond, voor korte of lange duur.

Hoe geheel anders was het gesteld met een Vietnam-veteraan wiens verhaal was opgenomen in een t.v.-documentaire.

Deze vertelde, dat hij een hele familie had doodgeschoten omdat een aantal kameraden in een hinderlaag was gekomen. Hij was er toen vast van overtuigd, dat die familie op de hoogte daarvan was geweest en hen desondanks niet had gewaarschuwd. Een impulsieve handeling met dodelijke gevolgen. Later – nadat was gebleken, dat zij er niets mee te maken had gehad – voor hem onverklaarbaar, doch niet meer te herstellen.

Het gebeurde liet hem niet meer los; dagelijks was hij er mee bezig. De man kon zich niet voorstellen zo'n afschuwelijke daad te hebben begaan.

Aan dit verhaal moesten we denken bij het lezen van Handelingen 26. Paulus heeft in het verleden ook verschrikkelijke dingen gedaan, die hij in zijn leven nimmer zou vergeten.

Maar hij deed die met boos opzet en weloverwogen.

„Ik voor mij was tot de slotom gekomen, dat ik tegen de naam van Jezus, de Nazoreeër, fel moest optreden, wat ik dan ook gedaan heb te Jeruzalem; en ik heb velen van de heiligen in gevangenissen opgesloten, waartoe ik de macht van de overpriesters ontvangen had; en als zij zouden omgebracht worden, heb ik mijn stem er aan gegeven. En in alle synagogen trachtte ik hen dikwijls door toepassing van straffen tot lastering te dwingen en in tomeloze woede tegen hen heb ik hen vervolgd, tot zelfs in de buitenlandse steden (vs. 9-11)”.

Paulus spaart zich hier totaal niet. Dat zou geen zin hebben gehad, want alle Joden kennen

DOOR J. VAN DE WETERING PMzn POORTUGAAL

zijn leven van jongsaf (vs. 4) en bovendien kan hij niet geloven, dat koning Agrippa daarmee onbekend zou zijn; alles is immers niet in een uithoek geschied (vs. 26).

En we lezen reeds in Hand. 8 : 1 – „Saulus stemde in met de terechtstelling van Stephanus” en in vers 3 – „Saulus verwoestte de gemeente, en hij ging het ene huis na het andere binnen en sleurde mannen en vrouwen mede, en hij leverde hen over in de gevangenis”.

Ook Ananias had van velen over Saulus gehoord hoeveel kwaad hij de heiligen te Jeruzalem had aangedaan en in Damascus had hij volmacht om allen, die de naam des Heren aanriepen, gevangen te nemen (Hand. 9 : 13-14).

Wat een zwaar beladen verleden; maar Paulus was toen stellig van mening dat hij een Gode-welgevallig werk deed.

Hij zal zich met enthousiasme en vol ijver op weg naar Damascus hebben begeven. Dreiging en moord blazende tegen de discipelen des Heren (Hand. 9 : 1).

Hij heeft er geen flauw idee van dat hij de opdracht, die hij op deze dienstreis voor Satan op zak heeft, niet zal kunnen uitvoeren. Juist deze man is de Here een uitverkoren werktuig om Zijn naam te brengen voor heidenen en koningen en kinderen Israëls (Hand. 9 : 15). En – op weg naar Damascus – wordt Paulus van het ene op het andere ogenblik getild uit het rijk der duisternis en als dienstknecht in Gods koninkrijk geplaatst.

In Hand. 26 lezen we zijn verslag daarvan en hoe hij zijn verantwoording voor koning Agrippa vervolgt:

„Daarom ben ik dat hemelse gezicht niet ongehoorzaam geweest, maar ik heb eerst hun, die te Damascus waren, en te Jeruzalem en in het gehele Joodse land en de heidenen verkondigd, dat zij met be-

rouw zich zouden bekeren tot God en werken doen, met hun berouw in overeenstemming”.

Dat is me wat, hetgeen Paulus hier zegt: met berouw zich bekeren!

Hijzelf heeft van die weg helemaal geen weet. De Here heeft hem plotseling 'omgekeerd'. Zou er dan geen berouw zijn geweest? Natuurlijk wel. Aan zijn gehoorzaamheid aan het hemelse gezicht is dat onlosmakelijk verbonden. De Here heeft zijn herinnering aan het verleden niet weggebrand. Die last zal hij z'n hele leven moeten blijven dragen. Hij kan zich daarvan niet losmaken, hoeveel verdriet en berouw hij daarover ook mag hebben.

Maar hij is een getrouw apostel geworden. Schrijft hij niet aan de gemeente te Corinthen (1 Cor. 9 : 2): „Zijt gij niet mijn werk in de Here? . . . want het zegel op mijn apostelschap zijt gij in de Here?”.

In het zich totaal afhankelijk van de Here God wetend, kan hij roemen in zijn zwakheid, opdat de kracht van Christus over hem komt. Daarom heeft hij een welbehagen in zwakheden, want als hij zwak is dan is hij machtig (2 Cor. 12 : 10).

Is het nu uitgesloten, dat Paulus zichzelf op de borst zal gaan slaan? Als iemand zulke bijzondere voorrechten heeft ontvangen komt toch wel het gevaar van zelfoverschatting om de hoek kijken. Hij zal zich vroeger – als werknemer van Satan – waarschijnlijk wel een hele piet hebben gevoeld.

Paulus is daarin eerlijk en zegt: „Daarom is mij, opdat ik mij (ook nu) niet te zeer zou verheffen, een doorn in het vlees gegeven, een engel des satans, om mij met vuisten te slaan (2 Cor. 12 : 7)”.

Wat wil dat zeggen? Staat het werkelijk vast, dat hieronder een lichamelijk lijden moet worden verstaan?

We lezen – als verklaring voor deze uitdrukking – van een zwak lichaam, krampen, aanvallen van epilepsie, moeraskoorts en ooglijden. En daaraan worden heden ten dage nog wel meerdere verklaringen toegevoegd. In „Het Nieuwe Testament in modern Engels” (J. B. Phillips - uitg. Geoffrey Bles, London) wordt zelfs niet meer geschreven 'een doorn in het vlees' doch 'een lichamelijke handicap'.

Maar drukte Paulus zich in de aangehaalde tekst werkelijk zó verhullend uit, dat we moeten gaan gissen wat hij daarmee bedoelt?

Toen hij was ziek geworden (Gal. 4 : 13) legde hij geen verband met de aanwezigheid van een engel des Satans.

Andersom, toen de Satan hem

één en andermaal had belet naar Thessalonica te reizen (1 Thess. 2 : 18), zei hij niets van een ziekte.

Zouden wij dan wel die verbinding maken, terwijl Paulus er met geen woord over rept?

We menen, dat de aanwezigheid van een doorn in het vlees, een engel des Satans, in verband staat met de enorme tegenstelling tussen de eerste en de tweede fase van Paulus' leven.

In de eerste een fanatiek medewerker in het rijk van Satan; in de tweede door de wil van God een apostel van Christus Jezus, maar wel met de last van de herinnering aan die eerste fase en de mogelijkheid, dat hij zich in zijn nieuwe positie te zeer zou verheffen.

Waarin kan Satan de apostel Paulus nu beter treffen dan hem steeds weer aan de eerste fase te herinneren?

Hij stuurt hem daarom een engel d.w.z. een **boodschapper**.

Een geest, die Paulus, namens Satan, het één en ander moest overbrengen.

Dat was niet veel fraais; het was of hij met vuisten werd geslagen. Een kwelgeest.

Paulus wordt door hem als het ware met extra kracht steeds weer met de neus op de feiten uit het verleden gedrukt.

Nu ben je een beste brave man, maar vroeger toen je willens en wetens in mijn dienst bezig was! Weet je nog?

Satan liet hem niet met rust; steeds keerde de boodschapper terug.

Driemaal heeft Paulus de Here gebeden, dat die engel van hem zou aflaten. De herinnering alleen was hem al erg genoeg. Maar de Here zei: „Mijn genade is u genoeg, want de kracht openbaart zich eerst ten volle in zwakheid (2 Cor. 12 : 9)”.

Boekbespreking

Meint R. van den Berg,

De bevrijding

uitgeverij Van den Berg, Kampen, 1985.

143 blz., f 17,50.

Enkele woorden uit Prediker begeleiden dit boek, nl. 8 : 17 en 9 : 12: de mens kan het handelen van God hier op aarde niet begrijpen en de dood overvalt hem plotseling.

Zo'n introductie is niet voor niets. We worden er mee op een spoor gezet. De schrijver geeft aan iets van het gebeuren van mei '45 (de bevrijding van 5 jaar onderdrukking) te willen vertellen, maar tevens achter dat wat voorvalt te willen kijken en veel menselijke problematiek er bij te betrekken (bevrijding van persoonlijke moeiten). Mensen kunnen zich niet bevrijden van wat hen drukt en hun

pogen daartoe loopt vast door onvermoede en onverwachte gebeurtenissen.

Prediker zag dat ook al en sprak daarover - je kunt het vandaag bij jezelf en in je omgeving evenzeer opmerken en daar zó over spreken. Bevrijding uit de druk (van oorlog, van velerlei problemen) geeft soms de dood. Ook daarin is „Gods handelen” en wij begrijpen dat niet.

Een aantal mensen ontmoet elkaar op die laatste oorlogsdag - vlak vóór de bevrijding - terwijl ze dekking zoeken tegen het schieten van de Duitsers. Ze hebben allemaal heel wat achter de rug vóór ze die vinden in de kelder van een winkelpand. Vreemd staan ze tegenover elkaar: een oorlogsweduwe, 'n onderduiker, 'n ouder echtpaar en 'n gedeserteerde duitse soldaat. Ieder is door zijn verleden „gebonden”. De weduwe worstelt met haar haat tegen de bezetters; zij hebben haar man gedood in een represaille-actie. De onderduiker voelt zich nog steeds verbonden aan een van zijn muziek-leerlingen, een begaafd Joods meisje, dat als zovele anderen haar leven liet in een kamp. De oudere man en vrouw houden elkaar in de ban van niet willen begrijpen, ze kijken zelfs in de uren van levensgevaar. De gedeserteerde soldaat wordt op straat neergeschoten, waarna enkelen uit de kelder hem naar binnenhalen, verzorgen en verplegen. De man ziet geen uitkomst meer, want vrouw en kind zijn omgekomen bij een bombardement, in Hamburg. Waarvoor zou hij nog strijden?

Ze komen stukje bij beetje van elkaars „gebonden-zijn” op de hoogte; terwijl ze in die kelder zoeken hoe elkaar te kunnen helpen, herkent een Canadees soldaat, zoon van Nederlandse ouders, de buurt en merkt hen op; hij identificeert door de aanwezigheid van de gewonde Duitser de keldergroep als „vijand” en gooit een handgranaat door het kelderraam. „Toen verging voor hen de wereld in een oorverdovend geweld” en de Canadees kon zich voorstellen hoe zijn moeder deze heldendaad aan vrienden en bekenden met een zekere ophef zou vertellen.

Dat is het verhaal, in grote trekken. Geen roman, zoals de uitge-

ver op de achterflap zegt. Daarvoor komt de samenhang tussen de verschillende hoofdstukken te weinig tot ontwikkeling en is het geheel te fragmentarisch. Taalgebruik en stijl van het boek zijn soms wat stroef: zij verraden dat de schrijver - in een ander jasje - veel moet uitleggen, tot hoorders spréekt en deze bij de hand neemt opdat ze toch maar zouden ontdekken wat grote rijkdom de Schriften bieden. Hij is in dit boek ook wel eens wat uitleggerig bezig.

Niettemin is het door de geschetste problematiek een waardevol boek. Je leeft met mensen en hun problemen mee, ziet hoe ingewikkeld het leven is, merkt ook bij goed lezen op hoe je enkel in geloof leven kunt.

M. de Jonge, Voorburg

Verdrukking, vlucht en toevlucht.

Het dagboek van Jean Migault over de geloofsvervolgung onder Lodewijk XIV.

Dit dagboek is opnieuw uitgegeven ter gelegenheid van het feit dat het dit jaar 300 jaar geleden is dat het Edict van Nantes, hetgeen de Fransen beperkte godsdienstvrijheid verleende, werd ingetrokken. Deze uitgave is echter ook een belangrijke verbetering t.o.v. de in 1835 verschenen uitgave, omdat nu vertaald is vanuit het oorspronkelijke handschrift. Daarover worden in de inleiding interessante mededelingen gedaan.

Het boekje leest vlot en geeft een goede indruk van hetgeen de hugenoten hebben ondervonden na de herroeping van het Edict. Het is uitgegeven door Kok te Kampen.

F. de Vries, Montfoort

—☆—

Die dood ontbloot.

door ds Wouter ten Haaf.
(Opbou Publikaties), Lydenburg (Z.A.) 1984.

Dit boekje van 136 bladzijden bevat ongeveer 60 „dagstukke oor die Christelike Toekomstverwachting”. „Ons leef”, zo zegt de auteur, „in 'n tijd waarin gedagtes aan en gesprekke oor die dood dikwels doelbewus vermy word.” Hij beoogt „om in die lig van die Skrif na die dood te kyk. Daaruit sal ons vind dat die Bybel ons die dood in 'n positiewe lig laat sien, om die heerlike troos wat die Skrif ons gee te beklemtoon en om te wys op die lewende toekomsverwachting wat elke gelowige het.” (3) Een bijzonder goede zaak. Onderwijs en pastorale zorg, beide ontvangen ze aandacht.

Ds Ten Haaf begint met de vraag „wat is die dood?” en gaat met z'n lezers uitgebreid verschillende Schriftgedeelten na, o.a. de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus, de opwekking van Lazarus in Bethanië, het evangelie voor de moordenaar aan het kruis. Ook komen passages uit 2 Kor. 4 en 5 ter sprake (de aardse tent en het gebouw bij God) en tenslotte

volgen verklaring en toepassing van enkele afzonderlijke teksten.

De schrijver brengt zijn gedachten duidelijk en eenvoudig onder woorden en de Zuidafrikaanse taal laat zich vlot lezen, zij het soms met enige inspanning.

Het is een goede zaak zich te bezinnen op het levenseinde en vragen rondom het „... en dan?” niet uit de weg te gaan. En niet enkel voor de ouderen. Aan de troost, die we in Gods Woord ontvangen over de dood gaat toch zeker een breed onderricht vooraf. Daarom is het goed een boek als dit ter hand te nemen.

Vraagt U echter „dit boek?” dan antwoord ik niet bevestigend. Integendeel. Want het roept bij lezing telkens de vraag op: is dit wel zó, spreken de Schriften zó over de dood of domineert hier zonder meer een traditionele gedachtegang? De gelijkenis uit Lucas 16 wordt bijv. niet gelezen vanuit het doel, dat de Here Jezus met zijn onderwijs beoogde (gebruik je bezit zoals de HERE dat wil, je moet daar eens verantwoording van afleggen en dan ...), maar minutieus wordt getracht alle details van het verhaal stuk voor stuk een éigen betekenis te geven (de schoot van Abraham, de kloof, het spreken, het herkennen van de ander e.d.). Dat roept herinneringen op aan de kerkelijke levensgemeenschap van vóór de oorlog. Exemplarisch zei men toen.

Trouwens, dat kom je bijzonder tegen in de hoofdstukken, die handelen over „Wat is die siel?”, een vraag die destijds eveneens actueel was en zelfs leidde tot synodale uitspraken in 1944. Is de ziel onsterfelijk, heeft ze een zelfstandig bestaan, blijft de dood beperkt tot „het lichamelijke, heeft ze een zelfstandig bestaan, blijft de dood beperkt tot „het lichamelijke”? Daarop antwoordt ds Ten Haaf: „Die liggaam is dood maar nie die siel nie. Die menslike lewensaktiwiteite het duidelik sigbaar verdwyn () Die liggaam is wel doorgemaak maar die siel kan deur geen mens doorgemaak word nie.” (119). Is dit alles zó? In 1 Tim. 6:16 lezen we dat de Here Christus alléén onsterfelijkheid heeft en dat wij die eerst aandoen ná de opstanding uit de doden (1 Kor. 15:53, 54). Voorts ook dat het loon van de zonde de dood is en dat die tot alle mensen (in hun totale levensactiviteit) doorgaat. Zó is onze Here Jezus echt gestorven, helemaal, om door Zijn (totale) dood ons de genade van God, het eeuwige leven, te kunnen geven (Rom. 6:23).

Je vindt in dit boek dat is heel opmerkelijk, geen afzonderlijk hoofdstuk over de laatste vijand, de dood, evenmin als ook het onderricht over het zaaien in verderfelijheid uit 1 Kor. 15 een plaats heeft. Wel lees je „dat die tydelike liggaamlike dood, dus die sterwe, geen straf op die sonde is nie. Dit is 'slegs' die middel om die goddelose mens van die begin van die loswees van God te bring na die definitiewe loswees van God in die hel” (13). En Rom. 6 dan? Hoewel, als gezegd, het boek aansluit bij een traditioneel-christelijke gedachtegang, opent het niet

Administratie

Administratie-adres:

Postbus 84,
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie.
Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen.
Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementenprijs:

(bij vooruitbetaling)
f 50,— per jaar of f 26,50 per half jaar.
Voor studenten f 40,— per jaar.
Buitenland f 70,— per jaar of f 95,— per luchtpost.
Gironummer 40-1945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Hoenderkopershoek 8,
3981 TE Bunnik.
Tel. 03405-61447.

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist.
Tel. 03404-22452.

de rijkdom van de Schriften, die zowel spreken van de ernst van de zonde en Gods straf daarop, als van Zijn genade die ons doet roemen in de overwinning op dood en graf, 1 Kor. 15:57.

In een boekbespreking volsta je met iets aan te stippen. Het ware te wensen dat een bredere uitwerking van dit onderwerp nog eens in ons blad aan de orde komt. Ds C. Vonk heeft daarover in „De Voorzeide Leer”, deel 1b, weliswaar uitvoerig geschreven, maar dat is ook al meer dan twintig jaar geleden.

M. de Jonge, Voorburg

Redactie ontving

40 jaar vrijgemaakte gereformeerde gemeenten en predikanten; overzicht samengesteld door J. A. Karssenberg; 112 blz., f 16,50; uitg. Vijlbrief, Haarlem.

Acte Contracta; De synode van Heemse 1984/85 in kort bestek. 96 blz., f 19,95; uitg. Vijlbrief, Haarlem.

J. H. Velema, v.d.m., *Feit en Feest*; over de actuele betekenis van de Heilsfeiten; 272 blz., f 24,50; uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

Ds J. H. Velema, *Catechismus-Catechisatie I*, zondag 1-24; Toelichting op de Heidelbergse Catechismus voor catechisatiegebruik. 120 blz., zonder prijsopgave; uitg. Drukkerij „Naarden”, Naarden.

Dr W. C. van Dam, *Mensen worden bevrijd*; 111 blz., f 17,90; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Dweepziekte

*Hoe leger kerk, hoe meer, naar maat en merk,
zij deugt als bouwsteen voor een wereldkerk —
Hebben de braven beter niet omhanden
dan kalk te blussen voor zulk metselwerk?*

A. Roland Holst

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerken van Marknesse en Zwartsluis

Ds H. J. Zuidhof, predikant van de kerk van Breukelen, heeft het door de kerkeraden op hem uitgebrachte beroep aanvaard.

Ned. Geref. Kerk van Alkmaar

De boekhouding wordt ingaande 1 januari 1986 verzorgd door: Mevr. A. Kodde-van Egmond, Roerdompstraat 21, 1823 AE Alkmaar. Tel. 072-126731. Giro-nummer 23.15.320 ten name van Commissie van Beheer Ned. Geref. Kerk van Alkmaar.

Ned. Geref. Kerk van Zwijndrecht

Het adres van de scriba luidt: M. van Eijk, W. P. Speelmanstr. 14, 3333 BW Zwijndrecht. Tel. 078-123037.

Het kerkelijk adres blijft: A. Borg, Schimmelpenninckstraat 24, 3332 HX Zwijndrecht. Tel. 078-122398. Het adres van de diakonie is thans: G. Baan, Boshuizen 17, 3334 BC Zwijndrecht. Tel. 078-100678.

Ned. Geref. Kerk van Zaandam

De kerkeraad ziet met bezorgdheid het optreden van de 'Werkgroep homoseksualiteit in christelijke geref. en ned. geref. kring'. Niet alleen is hij geschrokken van de werkwijze van deze werkgroep, die zich zomaar toot met ook onze naam en ongevraagd haar volstrekt nieuwe standpunt in een brochure de hele kerk door verspreidt. Vooral zijn we bezorgd over de argumentatie waarmee de homofiele praxis wordt verdedigd in de brochure 'Luisteren naar elkaar... in gesprek over geloven en homoseksualiteit': duidelijke schriftgegevens worden weggeredeneerd en het eigen standpunt, dat vanaf de schepping door de kerk is verworpen geweest, wordt verdedigd met een beroep op een oningevuld liefdecriterium. De kerkeraad wil de broeders en zusters in en buiten onze kerken ten stelligste opwekken te blijven bij de Schrift, en de invloed van modernistische theologieën, die ook in genoemde brochure zo duidelijk te merken is, te onderkennen.

Hij voelt zich gedwongen in deze zaak uitdrukkelijk te verklaren: het leven in een homoseksuele relatie wordt door de Bijbel duidelijk 'zonde' genoemd! Laten wij tegen de storm-geest van onze tijd overeind blijven, elkaar overeind houden door wat de Heilige Geest ons zegt in de Schrift. Alleen zo kunnen wij, heterofielen en homofielen, trouw blijven aan onze Here in de hemel, wiens geboden niet zwaar zijn (1 Joh. 5: 3, 4).

I'Abri-weekend in Eck en Wiel

„De cultuur van de moderne wereld is door het verlies van de geestelijke dimensie beschadigd en

verduisterd.", Christopher Dawson. Op het komend kunstweekend houden wij ons bezig met kunst als spiegel van onze tijd en als creatieve opdracht van God.

Programma 13-15 december:

Vrijdagavond 8.00 uur aankomst en ontvangst - Wie dat wil kan, als u dit opgeeft al vanaf 6.00 uur komen en de (lichte) avondmaaltijd meemaken.

8.30 uur welkom en bijbelstudie: Goya en Kain.

Zaterdag 8.30 uur ontbijt.

10.30 uur studie van het boek van dr H. R. Rookmaaker „Modern art & the death of a culture" + dia's.

Hoofdstuk 1 - Greta Rietkerk. Hoofdstuk 2 - Annemarieke van Gorp.

Hoofdstukken 3, 4 en 5 - Wim Rietkerk.

15.00 uur vervolg.

Hoofdstukken 6 en 7 - Hans van Seventer.

Hoofdstuk 8 - Marleen Rookmaaker.

Hoofdstuk 9, slot - Henk Geertsema.

Zaterdagavond vrij concert onder leiding van Jo Kapteyn. Wil ieder die kan musiceren zijn instrument meenemen?

Zondagmorgen 11.00 uur Kerkdienst; 15.00 uur Film „The age of fragmentation", F. A. Schaef-fer en slotbespreking.

17.00 uur einde.

Tot slot: Wil iedereen hetzij een slaapzak + sloop, hetzij lakens + sloop meenemen! Dan hoeft Greta na het weekend niet speciaal te wassen.

De kosten voor het weekend zijn f 35,-.

Hartelijke groeten,
Wim en Greta Rietkerk,
Annemarieke van Gorp,
tel. 030-316933.

P.S. Jan Dostal geeft leiding aan creatieve uitingen!

P.S. Op 18 januari a.s. is er weer een Utrechtse I'Abri-dag met als spreker Bob Goudzwaard.

I'Abri in Eck en Wiel wordt als volgt bereikt: Utrecht-Arnhem richting Leersum, Amerongen, Eck en Wiel (veerpont richting Tiel). Veerpont - over de dijk recht door. Na 850 meter linksaf richting Ingen: Blankertseweg - Adam v. Delenstraat, richting Ingen, dan na 150 meter I'Abri, Huize Kortenhoeve, Burg. Verbrughweg 16.

DRUKWERK

Keuze uit meer dan
1000
geboorte-
huwelijks- en
gelegenheids-
kaarten

**DRUKKERIJ
„STEENBERGEN"**

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist
03404-22452 (sinds 1901)

Bij geboorte en huwelijk ontvangt u een felicitatiepakket.

„Ik heb u gedragen als op arendsvleugelen".

Ons is vooruitgereisd mijn lieve man, onze lieve papa

Hendrik Post

Hij is 68 jaar geworden.

In de vreze des Heeren is sterke gerustheid
ook voor de kinderen is daar een schuilplaats.

H. Post-van der Veen
Hans en Mariolein
Annet en Demetris
Evalyn
Auke
Bert Jan
Martin en Henrique
Arjan
Christine
Judith

„Arendsnest", 10 december 1985
Scheerderslaan 6. 8091 HD Wezep

De begrafenis zal plaatsvinden op zaterdag 14 december om 12.00 uur op de algemene begraafplaats „Bovenheigraaf" te Wezep, voorafgegaan door een gebedsdienst om 11.00 uur in „Ons Gebouw", Zuiderzeestraatweg 503 te Wezep. Na de begrafenis zal daar ook gelegenheid zijn om blijk te geven van uw meeleven.

Liever geen bloemen. — Geen bezoek aan huis.

Verschenen: ORDE OP ZAKEN

Samensteller: Jac. Westdijk

Hebt u voldoende inzicht in uw financiële positie?
In hetgeen u zich kunt veroorloven wat betreft uw huishoudelijke uitgaven?

Wat kunt u bijdragen voor de verbreiding van het evangelie en christelijk hulpbetoon?

Bij de beantwoording van deze vragen - en nog véél meer! - wil deze uitgave u helpen.

Stel orde op zaken, nu u 't nog kunt en vóórdát u deze dingen aan anderen, bijv. uw vrouw, moet overlaten.

Handleiding + stevige ringband waarin al uw bescheiden gemakkelijk kunnen worden opgeborgen f 48,50.

Verkrijgbaar in de boekhandel en bij de uitgever:

DRUKKERIJ LIEBEEK EN HOOIJMEIJER B.V.
Singel 55 Postbus 2
2992 BN Barendrecht 2990 AA Barendrecht

Gaarne zenden wij u een prospectus.

Opbouw-uitgaven

Sinds enige tijd is de brochure „De plaats van de vrouw in de gemeente", tweede druk, uitverkocht. Inmiddels is de **derde druk** gereed gekomen, zodat de brochure weer verkrijgbaar is. Ook zijn nog leverbaar: ds M. R. v. d. Berg, Jeremia, en drs P. J. van Kampen. Anthroposofie. Voor het bestellen van deze uitgaven kunt u gebruik maken van onderstaande antwoordstrook.

ANTWOORDKAART

Gaarne ontvang ik:

..... ex. „De plaats van de vrouw in de gemeente" à f 4,50.

..... ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij bijbelstudie) à f 10,—.

..... ex. Drs. P. J. van Kampen, Anthroposofie à f 3,50.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten.

De ingevulde bon in een open envelop te zenden naar: Administratie Opbouw, Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.